

ውድብ ሕቡራት ሃገራት ብዝቐመሉ መትከላት ድዩ ዝግዛእ

ወይስ ብድሌት ገለ ሃገራትን ውልቀ ሰባትን?

ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ኣህጉራዊ ሕግን ኣህጉራዊ ቤት ፍርድን ክበሃል እንከሎ መቐም ኣብ ነፍስ ወከፍና ጽልዋኡ ከቢድን ዘፍርሕን ምጻኑ ኣሉ ዝበሃል ኣይመስለንን። ውድብ ሕቡራት ሃገራት ንሱ ዝምራሓሉ ፖለቲካዊ ቻርተር፣ ኣህጉራዊ ሕግን ኣህጉራዊ ቤት ፍርድን ብዝቐመሉ መትከላትን ዝምረሓሉ መርሆታትን መንጽር ክምዘን እንከሎ፡ መጋብርያ ናይ ውልቀ ሰባትን ሃገራትን ዘይኮነ፡ ጸረ ገበርቲ ሓደግቲ ውልቀ ሰባትን መንግስታትዮ። ናይ ዓለም ዳኛዮ። ዋሕሰን ጠበቓን ብዱላትን ግፉዓትንዮ። ክቐውም እንከሎ ዝተሞሀበ ተልእኾ እዚዮ ኔይሩ። ሰነዳቱውን ነዚ ሓቂዚ እዮም ዝምስክሩ።

ተግባራዊ ንጥፊታቱ ቅርብ ርግእ ኣሉ ንዝመዘን ዝትንትን ግን፡ ኣንጻር ተልእኾኡ፡ ቻርተሩን መርሆኡን ኮይኑ ይርከብ። ዝዝረብ ካልእ፡ ዝትግበር ካልእዮ። ብዙሓት ፖለቲካኛታትን ናይ ፖለቲካ ምሁራትን ኣብ በበይኑ ኣጋጣሚታት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ስኒ ዘይብሉ ኣንበሳዮ። መጋብርያ ናይ ገለ ርእሰ ሓያላንዮ። መጨፍለቕ ናይ ድኻታትን ሓርነታዊ ምንቅስቓሳትንዮ። ሩሕ ዘይብሉ ስማዊዮ ኢሎም ክነቕፍዎ ኣሰምዕ ኔይረ። ነገራት ብግብእ ኣብ ምንባብ ወይ ኣገንዘብ ዘለኒ ዓቕሚ ሕጽረት ዝፈጠሮ ክኸውን ይኸእል እቕበሎም ኣይነበርኩን። ዓለማዊ ሓይሊ፣ ዓለማዊ ጽላል፣ ዓለማዊ ሓይሊ ሚዛንን ወገን ውጽዓትን ብዱላትዮ ዝብል እምነትዮ ኔይሩኒ።

ሎሚ ግን ኣብኡ ዝነበረኒ እምነት ተሸርሺሩዮ። ናተይ ጸገም ኣይኮነን። ቅኑዕ እናሰርሐ ክኸሕዶ ከካፈኔ ስለ ዝደለኹ ኣይኮንኩን። ውድብ ሕቡራት ሃገራት ከም ትካልን ሰነዳቱን ዝብልዎ ካልእ፡ ዝገብሮ ከኣ ካልእ ኮይኑ ስለዝረኸብክዎዮ። ውድብ ሕቡራት ሃገራት ካብ ተግባሩ ስሙ ዝገዝፍ ውድብዮ። ዝበዝሐ ገንዘብ ብዝኸፍሉ ሃገራትን መንግስታትን ዝዝወር በል ዝተባህሉ ዝብል፡ ግበር ዝተባህሉ ድማ ዝገብር፡ ብሓቂ ዓጽመ ስጋ ዘይብሉ ቆርቦትዮ። ብሳንቡእ ካልኣት ዘሰተንፍስ ንግፉዓት መሊሱ ዘጋፍዕ ተልእኾኡ ረሲዑ ተልእኾ ካልኣት ኣብ ምፍጻም ተጸሚዶ ኣለኹ ዝብል ውድብዮ። ጥዕናን ሕማምን ናይ ሓደ ትካል ካብ ርእሱ ስለ ዝምዘን፡ ዝሓመመ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ርኢኹ፡ ጥዑያት መሓውሩ ክትረክብ ትጽቢት ኣይትገብርን።

ዓለም ብውድብ ሕቡራት ሃገራትን ቻርተሩን ዘይኮነ፡ ሰብኣዊ ክብሪ ይደፈር ይጨፍለቕ፡ ገንዘባውን ነዋታን መኸሰብ ጥራሕ ንርከብ ብዝብል መርሖ ዝኸተሉ ውሑዳት ግን ከኣ፡ ዓለማዊ ፖለቲካዊ፣ ቁጠባዊ፣ ወተሃደራዊ፣ ቴክኖሎጂካዊ፣ መራኸቢ ብዙሓን... ወዘተ መትንታት ዝተቐጸጸሩ ኣዝዮም ስሱዓት ያ ትምራሕን ትዝወርን ዘላ።

ኣብ 1998 ኣብ መንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ዝተወለዐ ኩናት ብደብ ተመኸኒዮ ምበር መበገሲኡ ደብ ኣይነበረን። ነዚ ሕብረት ኣፍሪቃ ይፈልጥ። ውድብ ሕቡራት ሃገራትውን ይፈልጥዮ። ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ካብ እግረ መንገዳዊ ኩናት ኣቋርጹ ሰላምን ግበሩ ዝብል መግለጺ ምውጻእ ዝሓልፍ ብመንጽር ዝተሰከምዎ ሓላፍነት ነቲ ኩናት ብኣጋ ጣልቃ ኣትዮ ደው ከብሎን ንጠንቂ ናብ ሕጊ ከቕርብን ግን ኣይተራእዮን። ደቂ ድኻታት ኣብዘይፈልጥዎ ኩናት ኣትዮም እናሃለቑ ከም ዘይምልከቶ ኣማዕድዮዮ ዝዕዘብ ኔይሩ እንተበልኩ ኣየጋነንኩን።

እቲ ብዓንዳሪ ኢሳያስ ተጀሚሩ ብሰዓራይነት ኢትዮጵያ መልክዑ ዝቐየረ ኣብራሲ ኩናት፡ ናብ ኣህጉራዊ መጋብርያ ከይዱ፡ ኮሚሽን ደብን ኮሚሽን ካሕሳን ብዝበሃሉ ትካላት ክዳኑ ኣብ ስምምዕ ተበጺሑ። እቶም ኮሚሽናት ከኣ ዝተሞሀቦም ዕምም ዛዚሞም ውሳኔታቶም ሂሶም። ዛጊት ግን እቲ ውሳኔ ኣብ ግብሪ ኣይወግለን። ምጥራር ደብ ኣይተዓጸወን። ኮሚሽን ካሕሳ ዘሕለፎ ውሳኔውን ኣይተተግበረን። ውድብ ሕቡራት ሃገራት ከም ኣህጉራዊ ትካል እቲ ውሳኔ ይተግበር ዝብል ግብራዊ ተጽዕኖ ኣይገበረን። ስለዘይምልከቶን ዘይኸእልን ኣይኮነን። ትም በል ስለ ዝተባህሉዮ ትም ኢሉ።

ሰብኣዊ ክብሪ ኤርትራውያን ናይ ህዝብን ሕግን ደገፊይታ ብዘይብሉ ንገዛእ ርእሱ መንግስቲዮ ብዝብል ኤርትራዊ ጉጅለ እናተሓምተለ፡ ዜጋታት ድማ ብዓቕሊ ጽበት ካብ ቤቶም ሃዲሞም ግዳይ ነጋዶ ሰብ እናኾይኑ፡ ብዘሰቅቑ ከነታት ኣብ ማእከላይ ባሕሪ ብጃምላ እናተቐዘፉ ትርጉም ዘለዎ ተጽዕኖ ክገብር ኣይተራእዮን። ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን

ብዝፍጹም ዘሎ መሰረታዊ ጥሕሰት ሰብአዊ መሰላት ኣብ ክንዲ ዝግደስን ዝቕንዞን፡ ሰላም ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዘራገ ምስ ኣሸበርቲ ተሓባቢሩ ብዝብል ክኸሰን ክልተ ግዜ ናይ እገዳ ውሳኔ ከሕልፈሉን ተግዚብና። ደላዩ ሰላም ማሕበረ-ሰብ ዓለምውን ተግዚቡ። ይኹን ግን ነቲ ዝወሰኖ ከተግብር'ውን ኣይተራእየን። ኣብ መወዳእታ ኸኣ ዘወርቲ ስለ ዝደለዩ ስለ ዝፈቐዱ እገዳ ኣልዒልናሉ ክብል ተሰሚዑ።

መጀመርታ ኤርትራ ኣባል ውድብ ሕቡራት ሃገራት ስለዝኾነት፡ ጉጅለ ህግደፍ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ብዝፍጽሞ ዘሎ ስቅያታዊ መግረፍቲ፡ ጭውያን መቐተልትን መሰረት ብምግባር እገዳ ክግበር፡ ፈጸምቲ ገበን ናብ ሕጊ ክቐርቡ ዘኸኸል ባይታ ኣብ ምጥጣሕ ክዋሳኝ ኔይርዎ። ነዚ ኣይገበርን። ሰላም ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ይሕምስ ኣሎ፡ ንኣሸበርቲ ጉጅለታት የዕጥቕን ይምልምልን ኣሎ። ንሃገረ ጅቡቲ ተዳፊሩ ክብል ንዘቕረበሉኡ ክበን ዘመሓላለፈሉ እገዳን፡ ጉጅለ ህግደፍ ካብ ወራራይ ባህሪ ለውጢ ክገብር ኢልካ 'ህ ዘይሕሰብ እንተኾነ፡ ብተግባር'ውን ዝኾነ ጽገናዊ ዝመስል ምምሕያሽ ከዩርኣዩ፡ ተጋግዮ ነይረ ኢሉ ከይተጣዕሰ፡ ዘንበርኩልካ ክልተ እገዳ ኣልዒላልካ ኣለኹ። ምስናይ ልዑል ኣኸብሮትን ኣድናቕትን መራሒ ኤርትራ ጅግናዩ ክብል ኣይተሰከፈን።

ክንድዚ ዝኸውን ስም፡ ስልጣንን ጉልበትን ዘለዎ ዓለማዊ ውድብ ስለምንታይ ኣብ ከምዚ ዝበለ ሚዛኑ ዝወረደ ፍትሓውነት ዝጎደሎ ሜዳ ክጸወት መሪጹ? እቶም ወሰንቲ ዘወርቲ ወገናት ክወስድዎ ኣብ ዝደልዩ ስጉምቲኹ ስለምንታይ ከይበለ፡ ከድሕኖም ምበር ክሃርሞም ኣብዘይግባእ ትሑት ዓቕሚ ዘለዎም መንግስታትን ሃገራትን ኢዱ ኣእትዩ ነገራት ይሓማዙቑ ዘደነጹዩ። ኣብ ኤርትራ ክፍጸም ዝጸንሐ ሰብአዊ ጥሕሰት ብዝኸፍኦ መልክዑ ይቐጽል ኣሎ። ዝቐመሉ መትከላት መሰረት ጌሩ ዝሰርሕ ውድብ እንተዘኸውን ኣብ ጎሲቶም ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝቃላሱ ዘለው ግዳያት ጉጅለ ህግደፍ ወጊኑ፡ ህዝቢ ብሕጊ ምበር ብራዕዲ ክመሓደር የብሉን ምበለ ነይሩ። ኣብ ወረቐት ዝሰፈረ ተልእኾኡን ተግባሩን ስለ ዘይተሰማምዐ ግን ክብሎን ዝነበሮ የብል የለን። ክገብሮ ዝነበሮ ይገብር የለን።

ሃገረ ዒራቕ ክትፈርስ፡ ብሚሊዮናት ዝቐጸሩ ዜጋታት እንክሃልቁ ፈጻሚ ስራሕ ኮይኑ ክዋሳኝ ምበር ዳኛ ኮይኑ ዓገብ ክብል ኣይተራእየን። ኣብ ሊብያ፣ ኣብ የመን፣ ኣብ ሶርያ፣ ኣብ ቪኒዞላ፣ ሕጂ ድማ ኣብ ልዕሊ ኢራን ንዝወጣወጥ ዘሎ በትሪ፡ ብቐጥታን ብተዘዋዋርን ናይቶም ፍሉይ ኣጀንዳ ዘለዎም ወገናት መቐጸልኦ ከዳምቕ ምበር፡ ዓመጽን ዓመጻዊ ኣፈታትሓ ግርጭትን ቻርተርና ኣይፈቐድን ኩሉ ሕቶታት ብሰላማውን ሕጋውን ኣገባብ ጥራሕ ይተኣናገድ ዝብል ልባዊ መግለጺ ክህብን መግለጺኡ ከተግብርን ንሰምዕን ንርእን የለናን።

ውድብ ሕቡራት ተልእኾይ ይፍጽም ኣለኹ እንተደኣ ኢሉ፡ ማይ ምስ ጸሓዩ ናብ ባዕቲ ዘዘብ ጥራሕ'ዩ። ዝሞተ ምስ ሞተ፡ ዝፈረሰ ምስ ፈረሰ፡ ዓመጽቲ ኣብ ልዕሊ ዓቕሚ ዘይብሎም መሳኪን ድሌቶም ምስ ፈጸሙን ይኣኸለና ጸጊብና ኣብ ዝበልሉን ዘስመዖ ድማዕ ዘይብሉ ንፍርዲ ኣይትርትዑና ዓይነት መቐጸልኩዩ።

ሎሚ ኣብ ኩሉ ኩርናዓት ናይ ዓለም ንሰምዖን ንሪኦን ዘለና ናይ ህዝብታት ስቅያት፡ ኣውያትን ሞትን ምንጭ ስእነት ማሕበራዊ ፍትሒ'ዩ። ውሑዳት ዓለማዊ ጸጋታት ዝተቐጸጸሩ ሰባት ልጓም ኣልቦ ከም ቃሕታኣም ይዕንድሩ ስለ ዘለውዩ። ስዑዲያዊ ጋዜጠኛን ተግባቂ ሰብአዊ መሰላትን ካሾኪ ኣብ ሃገረ ቱርኪ ኣይኮነን ንክትፍጽሞ ንክትዛረበሉ ብዘንቀጥቅጥ ፍጹም ሰብአውነት ዝጎደሎ ኣገባብ ኣካሉ ተቐራሪጹ ከም ጸሓይ ዝሃረሞ ልኻይ ብከሚካል ኣብ ዝመኸኸለ፡ ደላዩ ሰላም ማሕበረ-ሰብ ዓለም ኣብ መሪር ሓዘን ኣብ ዝነበረሉ፡ ፈጸምቲ ናይዚ ከምዚ ዝበለ ገበን ናይ ኢዶም ክረኽቡ ኣለዎም ዝብል ድምጺ ኣብ ዘስመዓሉን ዝነበረ ወቕቲ፡ ገለ ዓለማዊ ጽልዋ ዘለዎም መራሕቲ ካብ ንኸብረት ሰብአውነት ክንብል ንበኣስ፡ ኣጽዋር ኩናት ብምሻጥ ንረኽቦ ኣሚኢት ቢልዮን ዶላር ይበልጸና ክብሉ ዘስምዕዎ መግለጺ ኣዘዩ ዘፍርሕዩ። ዓለም ናበይ ገጸ ተምርሕ ከም ዘላ፡ ህልውና ውድብ ሕቡራት ሃገራትን ኣህጉራዊ ሕግን ኣብ ምልክት ሕቶ ዘእቱዩ።

ካብ ቴድሮስ ሰዓረ ፡ ናይሮቢ -ኬኒያ

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ 28-08-2019